

Bjønsterne Bjørnsøns vise
 »Og ræven lå under birke-
 rod« illustreret af Joakim
 Skovgaard i »Ellens Verse-
 bog«, 1946. Overfor: Samme
 kunstners illustration af vi-
 sen »Haren hist i grøften« i
 »Ellens Versebog«, 1946.

for hundene; om skolebørn, der frygtede lærerens ris, sagde man i 1500-t: de sad så rædde som haren for hunde (5,6); hun er en haremoder = lader ungerne i stikken når det kniber (21). Den feje, frygtsomme har et harekind for måsen, et harekind som bagsmæk (Sønderjylland; 22). Gripe til harens våben, bruge harens gevær = flygte (23).

Sove haresøvn eller sove med åbne øjne ligesom haren (1688ff; 24). Han er ikke god at tage harer med = om den langsomme (12). Stryge en om munden med en harefod = smigre, overtale, narre med tomme løfter (1682ff); stryge/fare/gå over noget med en harefod = slippe let fra det (25), fatte noget med en harefod = tage let og løst på noget (VJylland; 12); han står da ikke på hareben med det = det haster ikke (Vendsyssel; 26). Han er en tofthare = særling, én som véd mere end de fleste, på SFyn og Thurø brugt som skældsord: en værre tofthare (27) sml. s. 39.

Hareskår o. 1700ff er medfødt fure eller spalte i overlæben (16); hareleje, -rede, -skår, -kiste (Vendsyssel) = hul i ujævnt pløjet jord (28); haresteg o. 1850ff = fynsk rygeost, måske efter vildtsmagen (12); hare = skrædderslang for løn til gode (29), ejendommelig højpuddet kvindehat af harehår, som 1840-50'erne var på mode i VJylland (30).

LITTERATUR: (1) 561 1,394; (2) 903 2,1802,521; (3) 810 18,31; (4) 659 7,877; (5) 534 41; (6) 534b 72; (7) 561 1,394; 464 6,331; (8) 725 489; (9) 561 1,393f; (10) 659 7,877; 918 431; (11) 794 2,42; (12) 212c 1,555f; (13) 534b 71-73; (14) 785b 156; (15) 794 2,45; (16) 659 7,877; (17) 831 1682,75; 434 2,

166; (18) 561 nr. 8171; (19) 903 2,1802,521; (20) 716 54; (21) 464c 105; (22) 459b 49,547; 212c 1, 557; (23) 464c 83; 659 7,877; (24) 831; 579 H95; (25) 903 2,1820,521; 659 7,878f; 434 2,167; 464c 53; 561 1,394; (26) 202c 2,17f; (27) 168 19,1965-68,12; (28) 76b 57; 202c 2,17f; (29) 76c 120; (30) 296i 77.

PROSA OG POESI

Grå var hans bundfarve – grå som de affrøede stængler og græssets visne strå! Men over den grå bunduld lagde brune, gule, sorte og hvide dækhår en ejendommelig spraglet, men dog sælsomt afdæmpet farvetone. Der var ligesom muldstænk hen langs hans ryg, og siderne var som stykker af den nylig pløjede stubmark. På hans lår gik grøftevoldens novembertone igen, og over pande, næseben og kinder groede ligesom visne kærstræks og skelhegns gråbrune totter. Kun ørerne kunne forråde ham, når de rejstes! På deres bagside var der den blege glans af fuldmånens sølv; om dagen lå de trykket ned langs hans grå trøje, kun om natten færdedes de frit over den kløgtigt hvælvede pande. Månens glans sad på dem, for månen så ham altid med ørerne rejst – men de endte hver i sin kulsorte snip som et mærke af de mørke nætter *Svend Fleuron* (1); den kendte figur med de udstående øjne og ørerne, der ligner snipperne på et hovedklæde *Johannes V. Jensen* (2).

En gammel kone, der ør flintrer afsted mellem spindelvævsparasollerne, får dug i øjnene, sætter sig oprejst på halen og gnikker fjæset med begge forpoter på én gang. Ryster på hovedet, så de lange ører smælder, og styrter afsted, så dugvæden

står som hvid røg fra bagsokkerne *Erling Kristensen* (3).

Forbavsende var det at lægge mærke til harens maskeringsevne, de trykkede sig til det sidste da ingen flugt længere var mulig, og man så dem ikke før de sprang op lige foran ens støvlesnuder. På fuldkommen bar mark kan haren sætte sig, så at man kan stå og se lige ned midt på den uden at ane at den er der. Springer den så, bliver den til i luften som ved magi; ingen figur egner sig som harens til at optræde som »fiksérbillede«. Den store illusionist, naturen, trolder den ved ørerne frem af det bare ingenting. Den er naturens virkelige Pan, hvis skræk let forplanter sig til mennesket, hvis man ikke *kender* den. Hvor haren dog er betegnende for de danske øer! Den danske Pan! Ved Gud, den burde stå i vort våben i stedet for løven, som vi har tilegnet os fra lande, hvor den med rette hører hjemme *Johannes V. Jensen* (4).

En hare lunter sindigt på kænguruvis langs grøftkanten og gumler (a). Fra eventyrernes verden er haren anbragt i vor bevidsthed under angstens tegn. Den er så at sige specialist i angst med sine lange ben, sine lange ører og sin forbløffende evne til at skrue sig rundt i luften som en proptrækker, eller til i fuld fart at springe til siden eller bremse hårdt og dække sig, som om den alene af alle skabninger var unddraget inertiens lov (b) *Ole Vinding* (5). Stakkels Morten! Den er blevet en parodi på heltmod her i landet. Den kender kun ét forsvarsvåben: benene, og dem bruger den ved enhver lejlighed, når det kniber, over al beskrivelse godt. Den løber fra hund og hagl, fra fare og modgang og kævl og ufred *Svend Fleuron* (6).

Haren fremfor alle de dyr · allerrædest af sin natur; · når den ser løvet falde · løber den bort af by og land, · slet ingen bero tåle kan, · den frygter sig for alle *S. Bugge* 1663 (7).

I folkevisen Jomfruens Brodre siger ridderen bl.a.: Jeg har været i den røde rosenlund, · de vilde små harer og jaget (8).

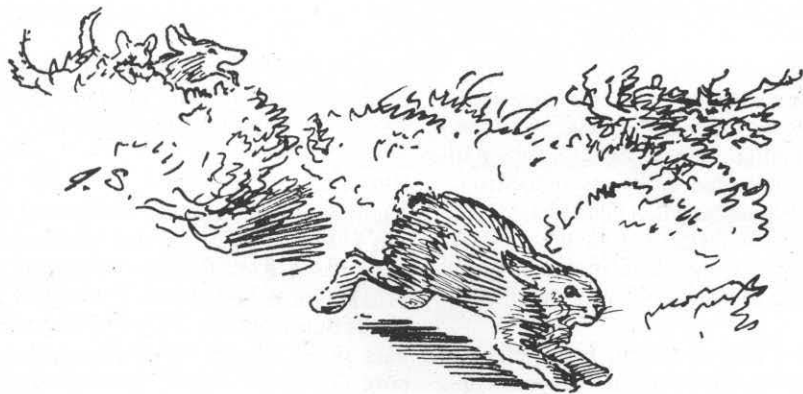
Harerne løber som vingede hjul, · hvad ænser de grøft eller gærde *Aage Lind* (9), du muntre løber for min Gud i naturen *Jeppe Aakjær* (10).

Haren med langsomme · fuldstændig lydlose · sætvise elastikhop *Orla Bundgaard Povlsen* (11), da roemarken dufted frisk · og harerne slog op som fisk · i dybe, grønne damme *Niels Jeppesen* (12).

Du lille hare på den bløde fod, · du tog vel aldrig præmie for dit mod; · du vælger flugt, hvor kampen ej er lige; · det gør selv jæg'ren i alverdens krige. · Nej, lad dem skælde dig for hvad de vil, · du hører dog det danske landskab til *Jeppe Aakjær* (10). Du har kun ly bag en tot eller tue, · furen i markens luftige stue. · »Fej som en hare« jeg aldrig forstod, · hele din færden lyser af mod *Axel Juel* (13).

Erik Bertelsen, Hareleg (14); Johannes V. Jensen, Haren (15); Axel Juel, Haren (16); Kaj Munk (17); Anton Nielsen, Haren (18); Orla Bundgaard Povlsen, Haren i ro (11); Valdemar Rørdam (19); Eivin Suenson, Harens trompet (20); J. C. Tode, Harestegsang (21); Christian Winther, Haren (22); Jeppe Aakjær, En betle haar' (23), Jagtaflæsning (24).

LITTERATUR: (1) 222i 90f; (2) 401e 60; (3) 465 74; (4) 401h 23; (5) a 910d 126; b 910e 77; (6) 222 46f; (7) 107 upag.; (8) 794 1.2,147-54; Harevisen: 794 12,98-100; 13,171f; Harens salg: 794 12,101; (9) 519b 49; (10) 937h 119; (11) 697i 70f; (12) 407 37; (13) 413f 60; (14) 56h 26f; (15) 401d 124-28; (16) 413f 60-62; (17) 583b 9f,45f; (18) 611 30f; (19) 753g 28-30; (20) 827 26f; (21) Iris april 1793, 55f; (22) 912h 170-80; (23) 937k 108-10; (24) 937h 118-20.

Haren hopper i grøet ind,
hver grøstot ligner dens brune skind
Ludvig Holstein 36d 10